

Αναγνώριση του Αστικού Χώρου

Knowing Urban Space.

Δημήτρης Καλέργης, Επ. Καθηγητής

Γνωρίζοντας το σύνθετο αστικό περιβάλλον

Ways of knowing an
urban environment.

“Η σημασία αναγνώρισης του αστικού χώρου προκύπτει από την ανάγκη επαφής και συμμετοχής ενός ατόμου με το περιβάλλον αυτο.”

—

“The image of the city is a combination of physical reality
and mental organization.”

–Kevin Lynch

“The image of the city is a combination of physical reality
and mental organization.”

–Kevin Lynch

Περιβαλλοντική ψυχολογία

Η "Περιβαλλοντική Ψυχολογία" καλύπτει ένα ευρύ φάσμα της αλληλεπίδρασης ανθρώπου και φυσικού περιβάλλοντος. Με το διεπιστημονικό της χαρακτήρα άρχισε τελευταία να αποτελεί και στην Ελλάδα, όπως και στις άλλες χώρες, ένα πεδίο διεπιστημονικής συνάντησης στο οποίο επιστήμονες ποικίλων ειδικοτήτων βρίσκουν κοινό σημείο έρευνας και προβληματισμού γύρω από την επίδραση του χτιστού ή φυσικού, γενικότερα, περιβάλλοντος στη συμπεριφορά.

Αστικός σχεδιασμός

- Ο αστικός σχεδιασμός είναι ένα πεδίο μελέτης και πρακτικής που ασχολείται με το σχεδιασμό του χώρου μιας αστικής περιοχής.
- Μεγαλύτερης κλίμακας αστικός σχεδιασμός περιλαμβάνει και ζητήματα διαχείρισης, ανάπτυξης, καθώς και σύνθετα πολεοδομικά ζητήματα.

Αρχιτεκτονικός / Architectural

- ❖ Η αρχιτεκτονική ασχολείται πρωτίστως με το σχεδιασμό και την κατασκευή κτιρίων.
- ❖ Επίκεντρο, ο σχεδιασμός με τον οποίο αλληλεπιδρά ένα κτίριο με το περιβάλλον του.
- ❖ Επιστημονικοί κλάδοι που αφορούν μεμονωμένα το κτίριο (π.χ. οικοδομική, εσωτερική διακόσμηση, κ.α.).

vs.

Αστικός / Urban

- ❖ Αντιμετωπίζει τη συνολική διάταξη και τις λειτουργίες μιας αστικής περιοχής.
- ❖ Είναι ένα ευρύτερο πεδίο επιστημονικών κλάδων που περιλαμβάνει την αρχιτεκτονική τοπίου, τον πολεοδομικό σχεδιασμό, κ.α.
- ❖ Τα κοινωνικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά ζητήματα που σχετίζονται με τις πόλεις αποτελούν επίσης ζήτημα του αστικού σχεδιασμού.

Μια σύγκριση

- ❖ Σε γενικές γραμμές, η αρχιτεκτονική ασχολείται με το σχεδιασμό ενός ή περισσότερων κτιρίων, οργανώνοντας απαιτούμενους χώρους εντός ενός δομικού συστήματος, λαμβάνοντας υπόψη την εσωτερική κυκλοφορία των χρηστών, τις αναγκαίες λειτουργίες, υπηρεσίες, καθώς και τη συνολική αισθητική του συγκροτήματος.
- ❖ Σε αντίθεση, ο αστικός σχεδιασμός ασχολείται με μια ολόκληρη γειτονιά ή τμήμα πόλης, λαμβάνοντας υπόψη ένα μεγάλο αριθμό μεταβλητών που σχετίζονται με χωρικά / φυσικά, περιβαλλοντικά / οικολογικά, οικονομικά, κοινωνικά, και πολιτιστικές πτυχές.

Ορισμοί ιστορικά

Definitions of term historically

- ❖ Στη δεκαετία του 1950, ο αρχιτέκτονας και πολεοδόμος Clarence Stein, ορίζει τον αστικό σχέδιο, ως η τέχνη συσχέτισης δομών αστικών κατοικιών μεταξύ τους και σε σχέση με το ευρύτερο φυσικό του περιβάλλον, με σκοπό την εξυπηρέτηση μιας σύγχρονης διαβίωσης (an art of relating structures of human settlements to one another and to their natural setting, to serve contemporary living.).

Ορισμοί ιστορικά

Definitions of term historically

- ❖ Τη δεκαετία του 1980, ο αρχιτέκτονας Jonathan Barnett, προσφέρει ένα νέο ορισμό ως η διαδικασία παροχής κατευθύνσεων φυσικού σχεδιασμού σε ζητήματα αστικής διατήρησης / διαχείρισης, ανάπτυξης και αλλαγής (a process of giving physical design direction to urban conservation, growth and change).

Ορισμοί ιστορικά

Definitions of term historically

- ❖ Τη δεκαετία του 1990, ο αρχιτέκτονας και πολεοδόμος Charles Steger, προσθέτει στον ορισμό τη διάσταση του αστικού σχεδιασμού ως ένα επάγγελμα που βρίσκεται ανάμεσα στην αρχιτεκτονική και τον πολεοδομικό σχεδιασμό και ασχολείται με το σχεδιασμό μιας πόλης, συμπεριλαμβανομένου του όγκου και της οργάνωσης των κτιρίων και των ενδιάμεσων χώρων, όχι όμως με το σχεδιασμό μεμονωμένων κτίριων (a profession, which falls between architecture and urban planning and deals with the design of a city, along with massing and organizing buildings and in-between spaces, but not with the design of individual buildings).

Οι βασικοί στόχοι

Objectives of Urban Design

Οι βασικοί στόχοι του αστικού σχεδιασμού συνοψίζονται, ως εξής:

- ❖ Η δημιουργία μιας αίσθησης άνεσης.
- ❖ Η δημιουργία μιας αίσθησης ταυτότητας / τόπου.
- ❖ Η διαμόρφωση αίσθησης μιας αστικής περιοχής περισσότερο αναγνωρίσιμη (γνωστικά).
- ❖ Η διαμόρφωση μιας ισόρροπης ποικιλομορφίας.
- ❖ Η προσφορά αστικού νοήματος / συμβολισμού.

The basic objectives of urban design can be summarized, as follows:

- ❖ Create a sense of comfort.
- ❖ Create a sense of identity / place.
- ❖ Make a city legible.
- ❖ Make a city a place for balanced diversity.
- ❖ Make a city meaningful / symbolic.

Βασικά προαπαιτούμενα

Requirements of Urban Design

Βασικά προαπαιτούμενα του αστικού σχεδιασμού συνοψίζονται, ως εξής:

- ❖ Καθοδήγηση της διαδικασίας παρά περιορισμός.
- ❖ Ορθολογική και αποτελεσματική χρήση πόρων.
- ❖ Ρεαλιστικές πρακτικές.
- ❖ Ικανότητα ανταπόκρισης σε καταστάσεις κρίσης, εντός της περιοχής παρέμβασης.
- ❖ Ικανότητα απήχησης σε διαφορετικές χωρικές κλίμακες και χρονικές περιόδους.

The basic requirements of urban design can be summarized, as follows:

- ❖ Guide urban development process and not restrict it.
- ❖ Rational with efficient use of resources.
- ❖ Realistic and efficient implementation.
- ❖ Capable of responding to urban crises, within the intervention area.
- ❖ Able to cover different scales of geographic area and different scales of time.

Βασικά προαπαιτούμενα

Requirements of Urban Design

- ❖ Διατήρηση της ανθρώπινης κλίμακας.
- ❖ Διαχρονική προσέγγιση
- ❖ Σεβασμός στις φιλοδοξίες και ανάγκες των χρηστών,
- ❖ Στόχευση στην εκπαίδευση και τη συνείδηση των χρηστών.
- ❖ Συμμετοχικότητα σε κάθε δυνατό επίπεδο.
- ❖ Συνεχής ανατροφοδότησης.
- ❖ Ευελιξία για συνεχείς επαναξιολογήσεις.
- ❖ Always maintain a human scale.
- ❖ Able to anticipate its impact over a long period.
- ❖ Respect the aspirations of the users, especially in terms of their spatial needs.
- ❖ Aim to educate the users.
- ❖ Participatory at every possible level.
- ❖ Make provisions for continuous feedback.
- ❖ Flexible for continuous re-evaluations.

“The physical arrangement of a city has a profound impact on how we perceive and navigate through it.”

–Kevin Lynch

Δομικά βασικά στοιχεία σχεδιασμού

Urban basic structural elements of Urban Design

Ο Kevin Lynch το 1960 στο βιβλίο του *The Image Of The City* προσδιορίζει πέντε βασικά συστατικά δομικά στοιχεία του αστικού σχεδιασμού:

- ❖ *Οι Περιοχές / Districts*
- ❖ *Τα Άκρα / Edges*
- ❖ *Οι διάδρομοι / Pathways*
- ❖ *Σημεία σύγκλισης / Κόμβοι / Nodes*
- ❖ *Τοπόσημα / Landmarks*

Οι Περιοχές / Districts

Κάθε αστικός χώρος αποτελείται από μικρά τμήματα (συστατικά αστικά μέρη) τα οποία παρουσιάζουν ορισμένα διακριτά χαρακτηριστικά που υπο ορισμένες αρχές είναι δυνατόν να αποτελέσουν μια διακριτή ενότητα εντός τους ευρύτερου αστικού συνόλου.

Τα Άκρα / Edges

Αστικές περιοχές και άλλα στοιχεία είναι δυνατόν να διαμορφώνουν άκρα. Τα άκρα είναι διακριτά σημεία στα οποία αλλάζει μια κατάσταση στο χώρο, υπο μια ευρύτερη αντιληπτική έννοια.

Οι διάδρομοι / Pathways

Μια πόλη παρουσιάζει ένα δίκτυο από διαδρομές κυκλοφορίας, οι οποίες διαφέρουν ανά μεταφορικό μέσο σε ένα σύνολο αντιληπτικών παραμέτρων (π.χ. αίσθηση κλίμακας βάσει χρόνου, δομή, οπτική, κ.α.)

unplug

The word "unplug" is written in a thick, black, cursive script. The letters are connected and fluid. The final 'g' is particularly large and loops back. The end of the word is connected to a simple, black, two-prong electrical plug. The entire graphic is set against a plain white background.

Σημεία σύγκλισης / Κόμβοι / Nodes

Αστικά χωρικά σημεία στα οποία παρατηρείται μια σύνθετη συγκέντρωση δραστηριότητας, κίνησης ή συμβολισμού. Συνηθισμένα παραδείγματα οι μεγάλης κλίμακας κυκλοφοριακοί κόμβοι και πλατείες.

Τοπόσημα / Landmarks

Εξέχοντα οπτικά στοιχεία μιας πόλης που προσφέρουν - εκπέμπουν συμβολισμό, βοηθούν τους ανθρώπους να προσανατολιστούν και να προσδιορίσουν μια περιοχή. Σημαντικό στοιχείο των τοποσήμων είναι η σχετική τους κλίμακα.

Πρόσθετα στοιχεία σχεδιασμού

Additional structural elements of Urban Design

- ❖ Φυσικό περιβάλλον (Landform and Nature)
- ❖ Τοπικό Κλίμα (Local Climate)
- ❖ Μέγεθος (Size)
- ❖ Σχήμα (Shape)
- ❖ Μοτίβο (Pattern)
- ❖ Η Πυκνότητα (Density)
- ❖ Επιφάνειες και Υφές (Grain and Texture)
- ❖ Δραστηριότητες (Activities)
- ❖ Τοπικό Κλίμα (Local Climate)
- ❖ Θέα και το Περίγραμμα του αστικού χώρου (Vista and Skyline)
- ❖ Προσανατολισμός (Orientation)
- ❖ Αστικές λεπτομέρειες (Details)
- ❖ Διάφοροι μη χωρικοί παράμετροι (Non-Physical Aspects).

“The quality of urban design directly affects the quality of our lives.”

–Kevin Lynch

Η αστική διάσταση

The Urban perspective

Κάθε πρόταση του αστικού σχεδιασμού οφείλει να προέρχεται μέσα από μια διαδικασία αναγνώρισης των ειδικών χαρακτηριστικών του κάθε τόπου, αξιολόγηση των αναγκών και δυναμικών του, καθώς και σεβασμού των προσδοκιών των κατοίκων του τόπου αυτού.

Παραδείγματα Αστικού Σχεδιασμού

Urban Design Examples

PUBLIC SPACE, LANDSCAPE ARCHITECTURE
KAUNAS, LITHUANIA

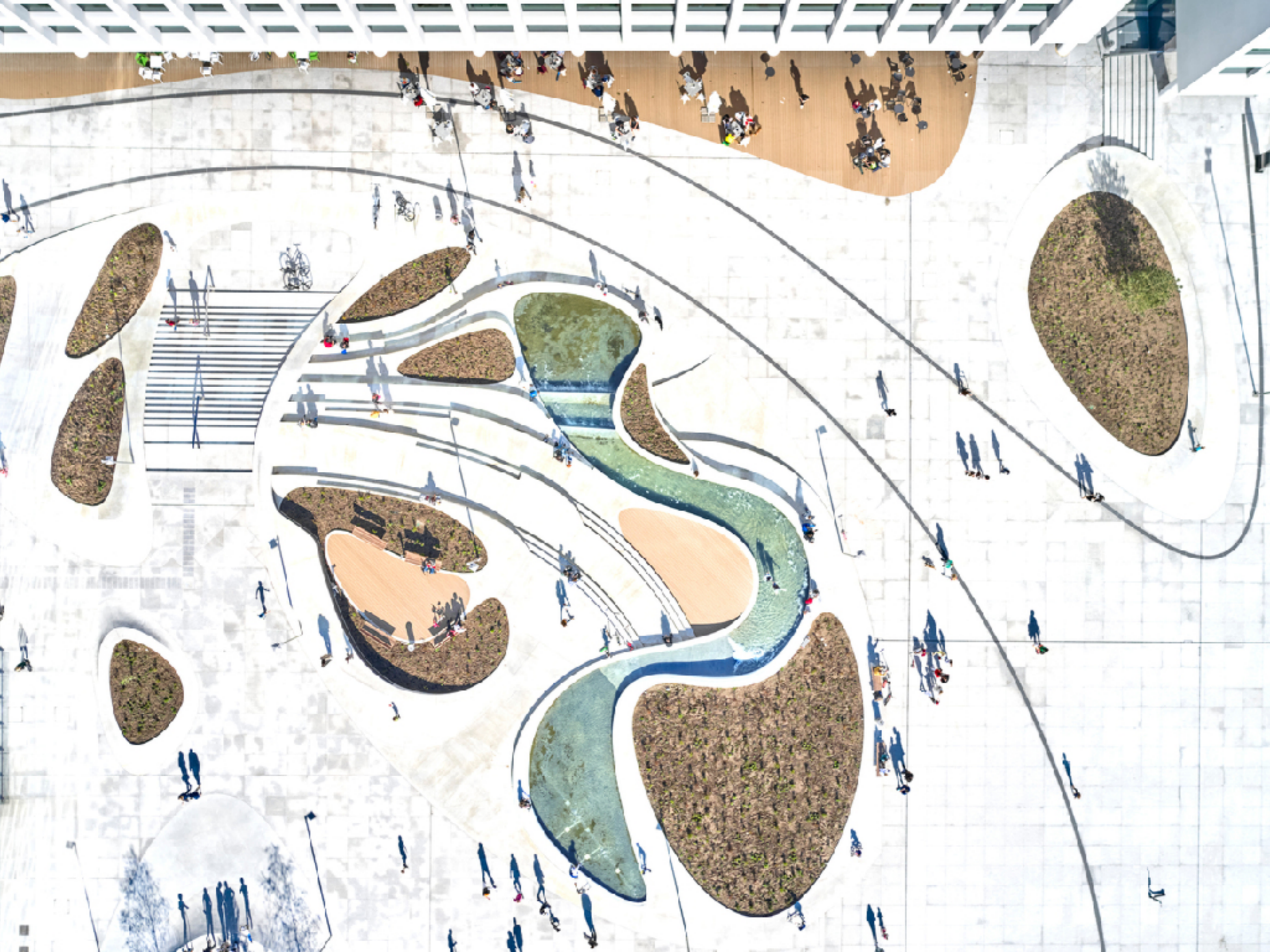

Σχέδια με λεπτομέρεια και κλίμακα

- cycling road
- tramway track
- residential system
- pedestrian road
- free space

Foundries' Garden

Little Forest Garden

Α. ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ

Β. ΛΑΧΑΝΚΑ

Γ. ΦΡΟΥΤΑ

A1. Πετούνια

Petunia hybrid

A2. Ορχιόλα

Oenothera

A3. Γαρύφαλλο

Dianthus barbatus

B1. Καλαμίνθη

Cucurbita pepo - Καλαμίνθη Solanum melongena - Σπράγγι Solanum lycopersicum - Σπράγγι

B2. Μελιζάνα

Solanum melongena - Σπράγγι Solanum lycopersicum - Σπράγγι

B3. Ντομάρα

Solanum lycopersicum - Σπράγγι

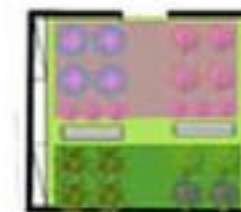
Γ1. Βερίκοκο

Prunus domestica

Γ2. Ροδάκινο

Prunus Persica

Αυλή-Θερμοκήπιος:

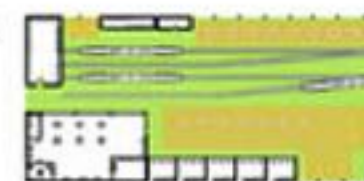
Α. Λουλούδια: A1, A2

Β. Λαχανικά: B1, B2

Σταθμός Τρένων:

Γ. Φρούτα: Γ1, Γ2, Γ3

Α. Λουλούδια: A1, A2, A3

ΠΛΑΤΟΣ

ΔΟΡΟΣ ΔΩΔΩΝΗΣ

ΑΓΡΟ

ΔΟΡΟΣ ΑΟΥΤΛΑΟΥ

ΔΟΡΟΣ ΜΕΛΑΡΗ Α ΤΕΛΟΥΣ (ΠΕΤΣΑΡΩΝΟΣ)

ΔΟΡΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ (ΔΕΔΡΟΡΟΣ ΜΩΔΩΝΗΣ)

ΔΕΤΙΚΟΣ ΠΕΡΙΣΤΟΣ

ΠΟΤΟΣΩΜΟ

ΚΟΠΕΤΚΑΛΑΝΤΑ

ΠΛΥΝΤΗΡΙΟ ΑΝΤΙΣΤΡΩΜΟΥ

ΥΔΑΤΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ

ΚΙΟΣΚΟΣ - ΚΑΒΕΛΕΤΙΚΟ

ΠΛΑΤΕΙΑ ΠΥΡΡΟΥ

ΑΣΤΥΝΟΜΑΧΕΙΑ

ΕΣΤΙΑΣΤΗΡΙΟ - ΚΑΦΕ ΣΤΗ ΘΕΑ

ΑΔΡΙΑΤΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ

ΔΕΛΤΑ ΚΑΝΑΛΙΟ

ΔΕΤΙΚΟ ΜΕΛΑΡΩΝ

ΔΟΡΟΣ ΤΣΕΡΟ ΤΣΑΜΠΗ

ΠΑΡΚΟΣ Κ. ΜΠΕΚΚΑ

ΠΑΙΔΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΕΙΟ

ΠΑΛΑΙΟ ΔΗΜΑΡΧΕΙΟ ΝΥΝ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΑΛΑΣΣΙΟ

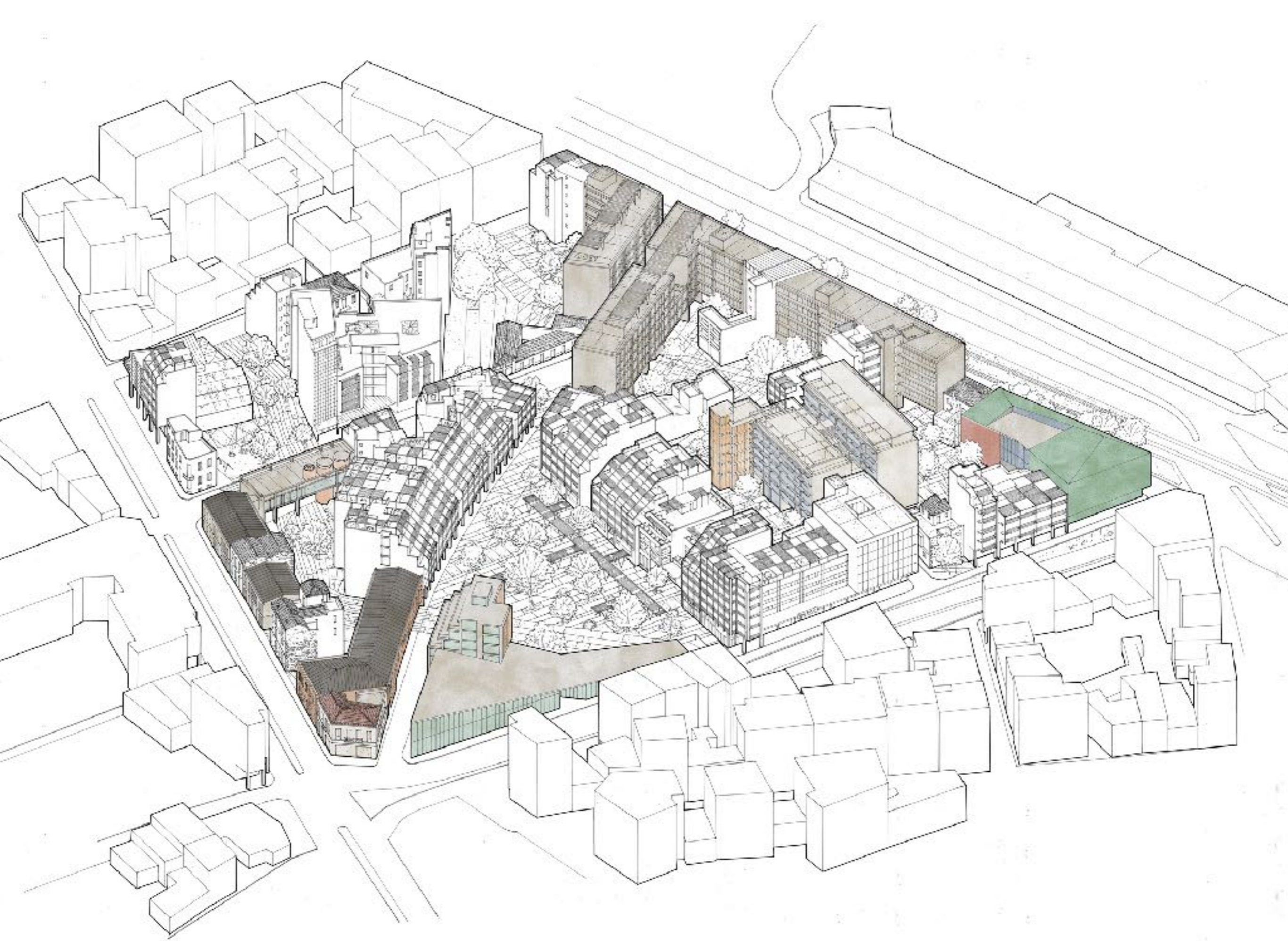
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ "ΘΑΣΣΙ"

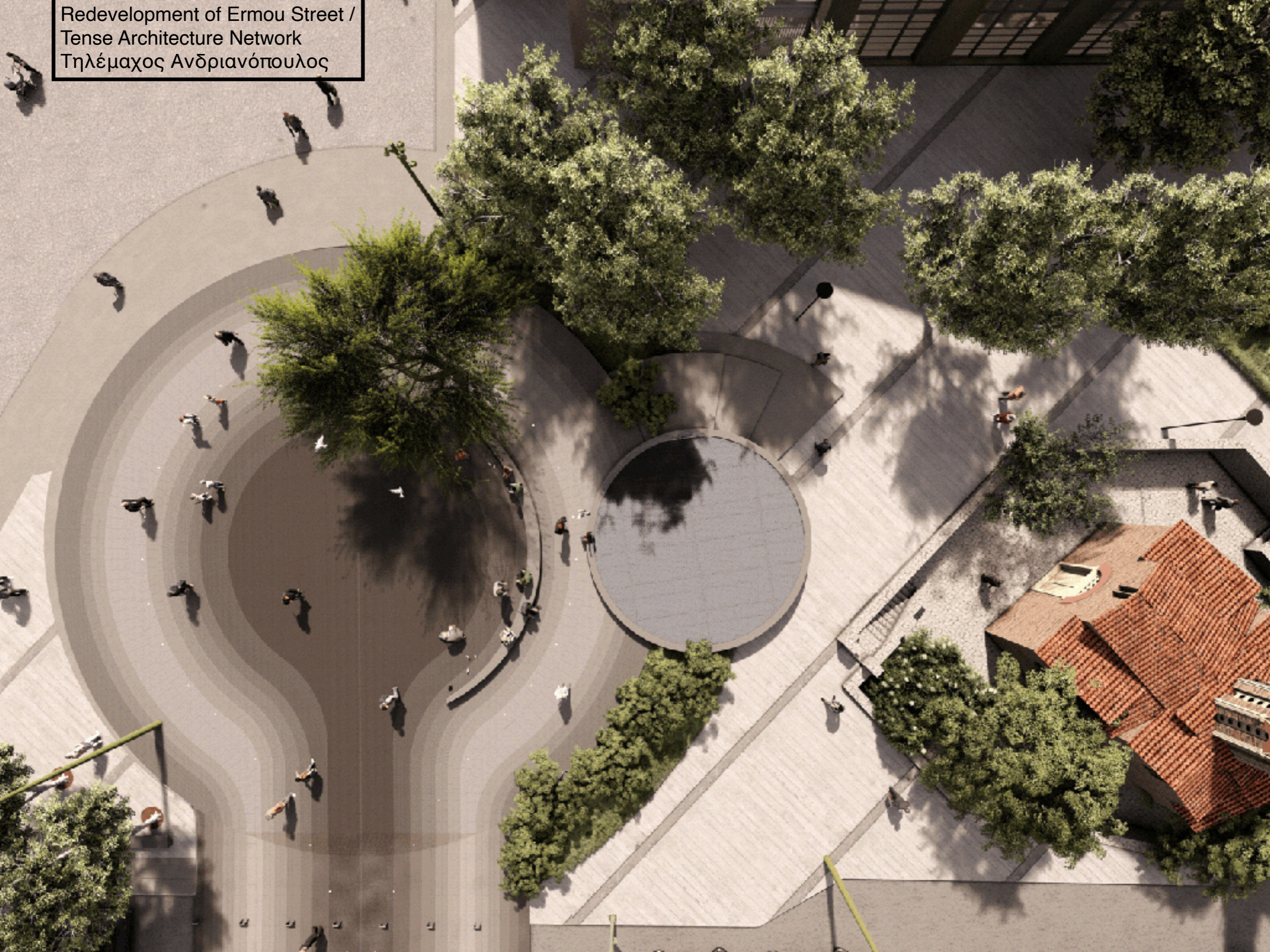

BY THE SEASIDE
:1000

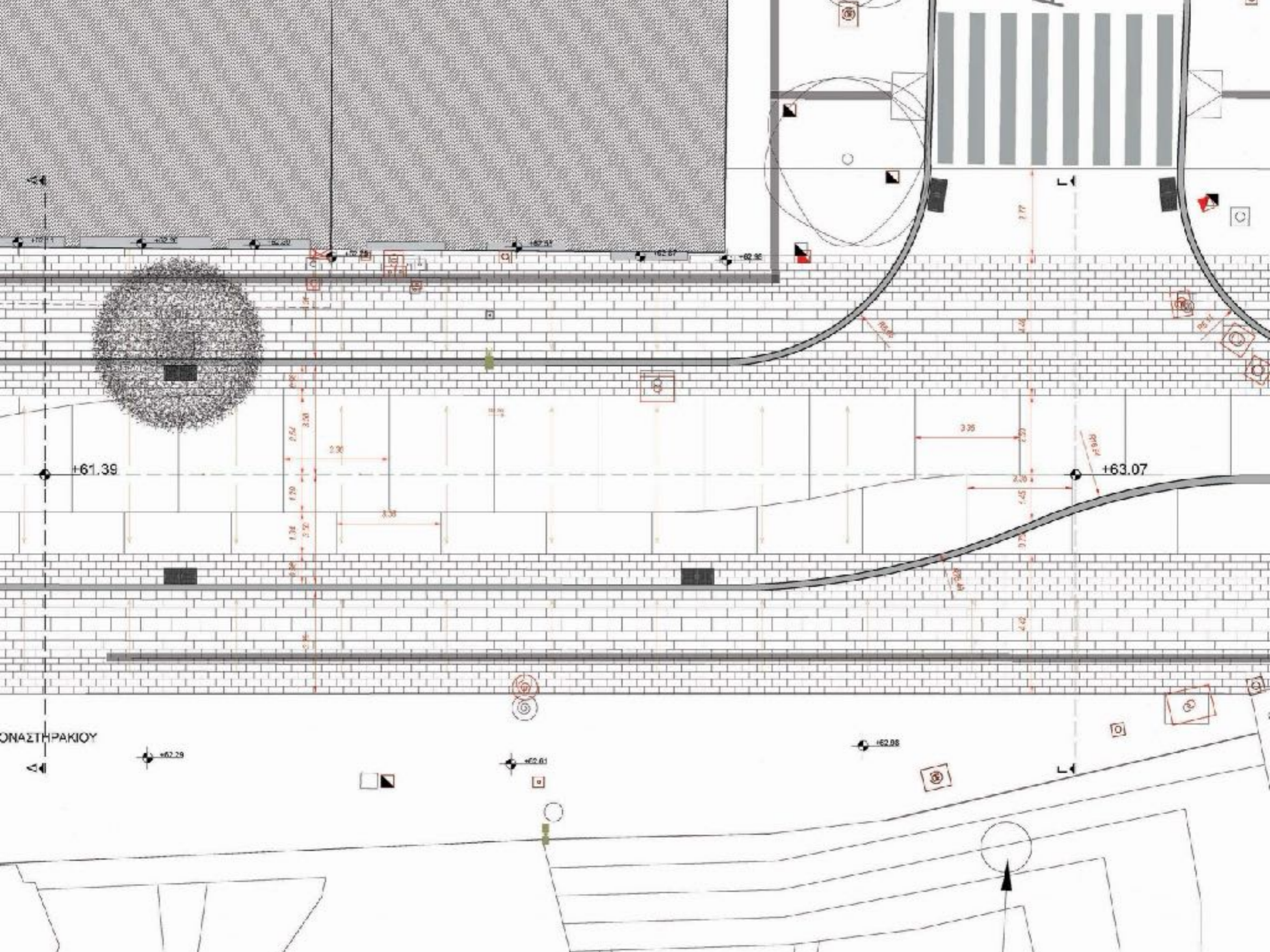
Redevelopment of Ermou Street /
Tense Architecture Network
Τηλέμαχος Ανδριανόπουλος

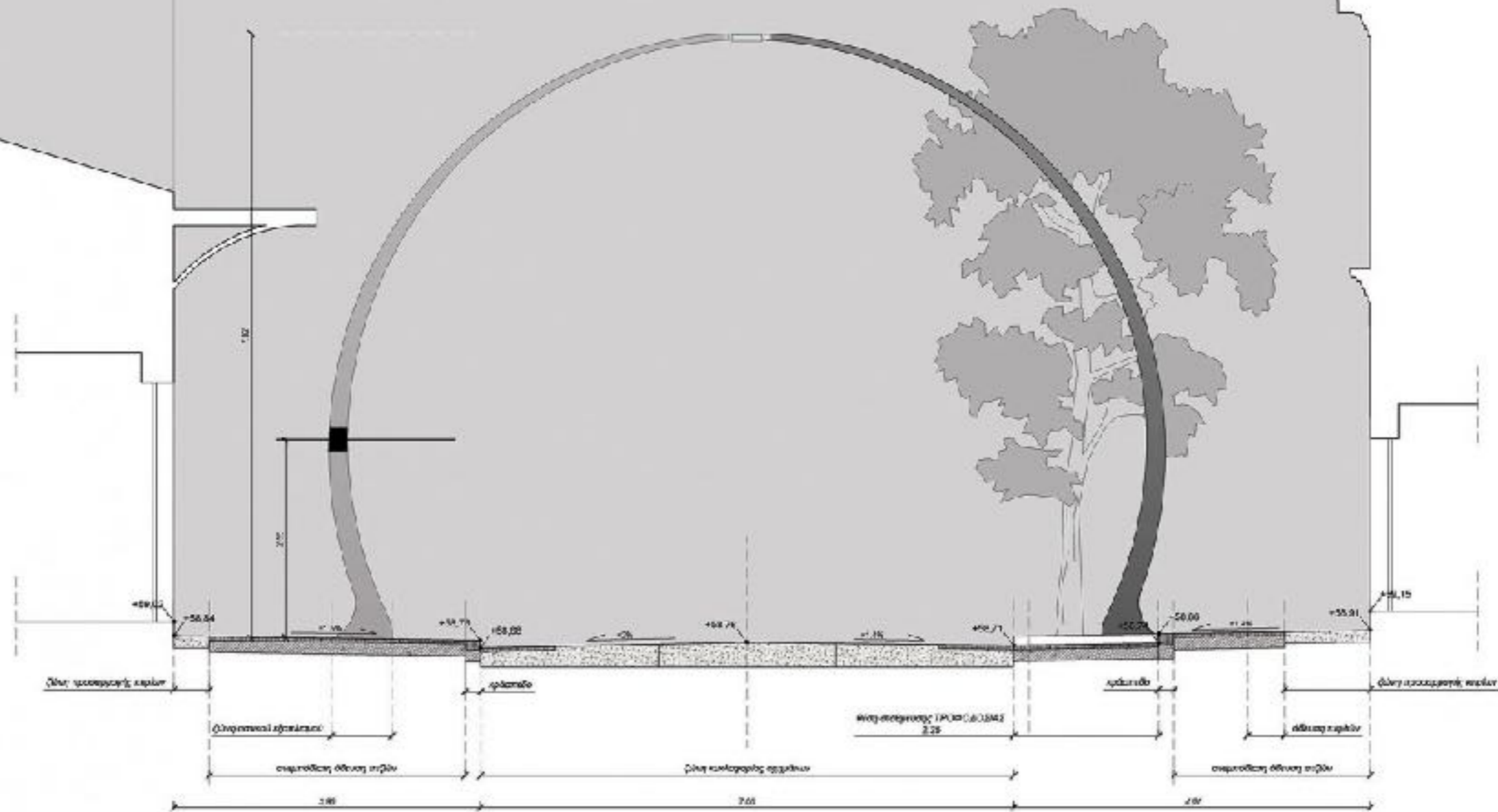

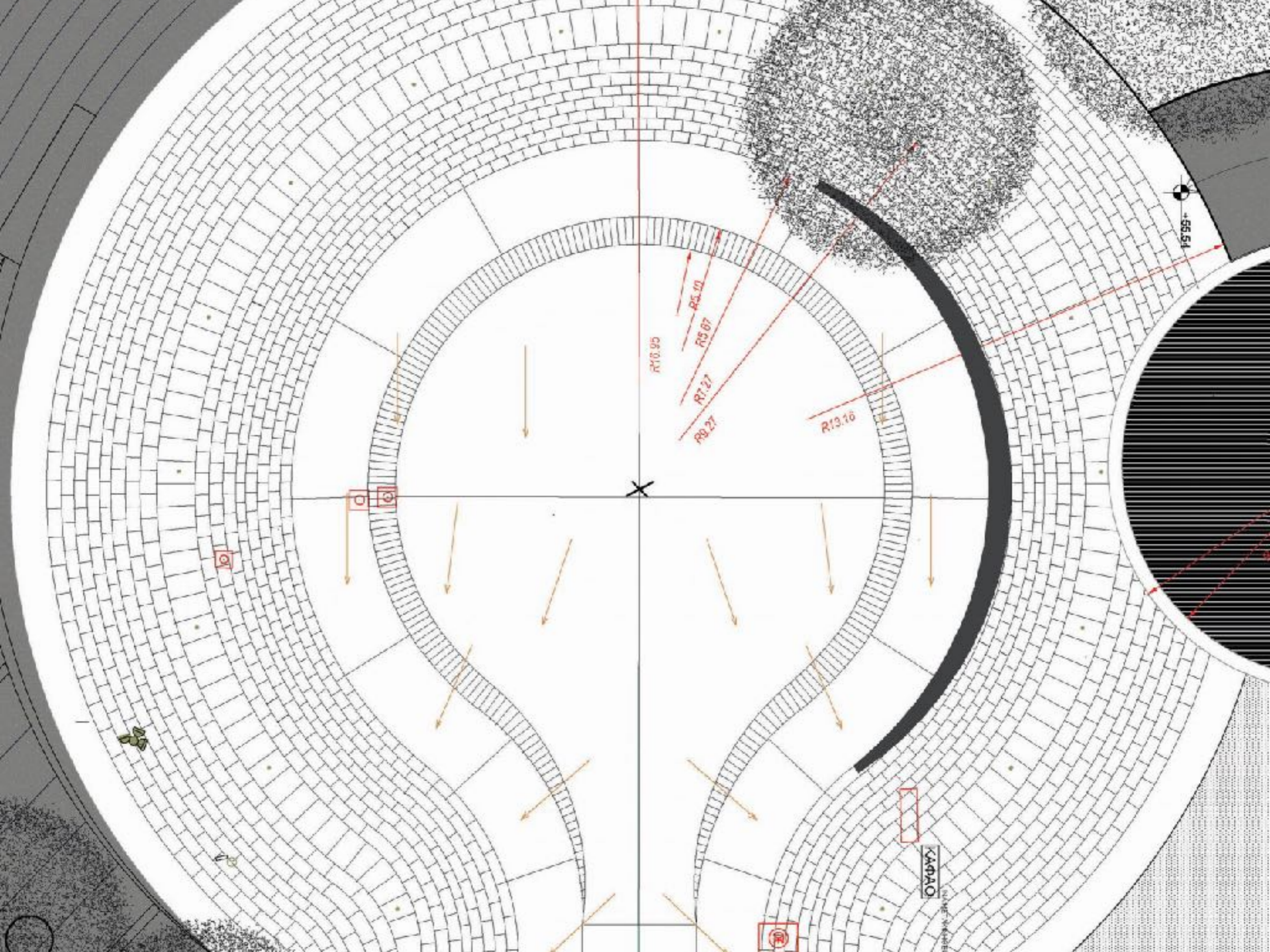

Veronica E. Escobar

Veronica E. Escobar

C.A.

C.A.

Εισαγωγή στον Αστικό Σχεδιασμό

Introduction to Urban Design.

Δημήτρης Καλέργης, Επ. Καθηγητής